

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Циклова комісія образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

“ 10 ” вересня 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЛАСТИЧНА АНАТОМІЯ

галузь знань 0202 «Мистецтво»
для спеціальності 5.02020501 *Образотворче мистецтво*
(освітньо-кваліфікаційний рівень «*молодий спеціаліст*»)

Київ – 2014 рік

Робоча програма дисципліни «Пластична анатомія» для студентів за напрямом підготовки 0202 «Мистецтво», спеціальністю 5.02020501 Образотворче мистецтво.
„27” серпня, 2014 року - 21 с.

Розробники: Є.В. Садовий, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва та дизайну Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка.

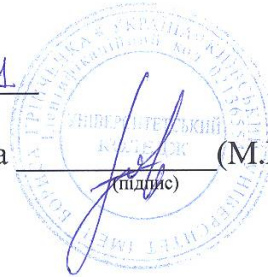
Робоча програма затверджена на засіданні викладачів циклової комісії образотворчого мистецтва та дизайну
Протокол від. “28” серпня 2014 року № 1

Завідувач циклової комісії образотворчого мистецтва та дизайну
М. І. Ладоненко _____
(підпис)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова
Заступник директора з навчальної роботи _____ (С.І. Дем'яненко)
Заступник директора з навчально-методичної роботи _____ (З.Л. Гейхман)

Схвалено методичною радою Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка за спеціальністю 5.02020501 Образотворче мистецтво.

Протокол від “5” вересня 2014 року № 1
“ 5 ” вересня 2014 року Голова _____ (М.В. Братко)
(підпис)

Зміст

Пояснювальна записка.....	5
1. Опис навчальної дисципліни.....	6
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	7
3. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	9
5. Навчально-методична карта дисципліни «Пластична анатомія».....	10
6. Теми практичних занять.....	11
7. Самостійна робота.....	11
8. Індивідуальні заняття.....	12
9. Методи навчання.....	12
10.Методичне забезпечення курсу.....	12
11.Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	13
12.Методи контролю.....	15
13.Розподіл балів, які отримують студенти.....	15
14.Методичне забезпечення.....	17
15.Рекомендована література.....	18
Базова.....	18
Допоміжна.....	18
16.Інформаційні ресурси.....	18

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Пластична анатомія» є нормативним документом Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено цикловою комісією образотворчого мистецтва та дизайну на основі освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів для спеціальності «Образотворче мистецтво» відповідно до навчального плану.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, якими має оволодіти молодший спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, послідовність засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Пластична анатомія», необхідне методичне забезпечення, складові та принцип навчальних досягнень студентів.

Засвоєння теоретичних знань з анатомії людини, пізнання пластичних особливостей форми під час практичних занять розвиває у студентів об'ємно-просторове бачення, розуміння конструктивно-анатомічної будови, законів об'ємної побудови і площинного зображення людського тіла.

Під час занять студенти набувають ґрунтовних теоретичних знань з пластичної анатомії, вивчають закони побудови зображення людського тіла.

Курс "Пластична анатомія" має практичне спрямування, пов'язане з майбутньою професійною діяльністю студентів.

Кількість годин, що відведені навчальним планом на вивчення курсу, становить 54 год., з них: 2 год. — лекції, 20 год. — практичні, 6 год. — індивідуальна робота, 2 год. — підсумковий контроль, 24 год. — самостійна робота.

По результатам вивчення дисципліни студенти на II курсі складають залік.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 1,5	Галузь знань 0202 «Мистецтво»	Нормативна
Модулі - 1	Спеціальність (професійне спрямування): 5.02020501 «Образотворче мистецтво»	Рік підготовки:
Змістових модулів - 2		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - 1		Семестр
Загальна кількість годин - 54		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,8 самостійної роботи студента - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Молодший спеціаліст»	Лекції
		2 год.
		Практичні
		20 год.
		Самостійна робота
		24 год.
		Індивідуальні завдання:
		6 год.
Модульний контроль:		
2 год.		
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета — ознайомити студентів із характерними особливостями конструктивно-анатомічної будови людини, законами передачі пластики її рухів, допомогти набути практичних навичок зображення людського тіла, використовуючи виразні засоби різних видів мистецтва у поєднанні зі знаннями з пластичної анатомії.

Знання з пластичної анатомії закріплюється в процесі конспектування та замальовок, а також контрольним опитуванням по вивченій темі.

Завдання:

Засвоїти теоретичні знання з анатомії людини, тварин, послуговуватись анатомічною термінологією, розвивати у студентів об'ємно-просторове бачення, розуміння конструктивно-анатомічної будови, законів об'ємної побудови і площинного зображення людського тіла.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- історію виникнення науки «пластичної анатомії»;
- основні пропорції та канони зображення постаті людини;
- відмінності в анатомічній будові чоловічої та жіночої постаті;
- мати загальні знання про скелетну основу людського тіла;
- мати загальні знання про м'язову систему людського тіла.

вміти:

- спираючись на знання з пластичної анатомії, уміти конструктивно вірно побудувати форму людського тіла та виразно промодельовати її;
- використовуючи знання пропорцій, конструкції та анатомічної будови людського тіла, виконувати самостійно зображення людини в різних видах та жанрах мистецтва;
- спираючись на знання з пластичної анатомії, уміти аналізувати твори митців, вміти розкривати особливості їх пластичної мови у зображенні людини.

У студентів мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- володіння основами пластичної анатомії;

- готовність до реалізації зображувальних навичок у вивченні анатомічної будови людини;
- володіння анатомічними термінами;
- володіння навичками реалістичного зображення з натури фігури людини;
- володіння навичками зображення фігури людини різними рисувальними матеріалами;
- здатність застосовувати уявлення про пропорції, будову скелету, форму і функції м'язів, рух у різних суглобах тіла людини;
- здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі пластичної анатомії для відтворення художнього образу;
- здатність використовувати знання з пластичної анатомії в педагогічній діяльності;

Основні форми організації навчального процесу — робота в аудиторії, виконання анатомічних замальовок та начерків — за літературою та репродукціями, з натури, по пам'яті.

Самостійна робота з пластичної анатомії передбачає консультування під час аудиторних робіт. Кожне завдання після оцінки обговорюється із студентами для визначення позитивних сторін та помилок.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Пластична анатомія - наукова основа зображення людини. Пластика, рух і побудова скелета та м'язів людини.

Тема 1. Історія і значення пластичної анатомії як науки. Розвиток пластичної анатомії від найдавніших часів до сучасності. Найвідоміші канони зображення людини.

Тема 2. Загальний огляд будови людського тіла. Пропорції, об'єми, канони зображення. Конструктивно-анатомічна будова людини. Замальовки конструктивних схем побудови.

Тема 3. Скелетна основа людського тіла. Будова черепа.

Тема 4. Виконання рисунку хребта, грудної клітки та тазового пояса.

Тема 5. Виконання рисунку суглобів. Рух і пластика скелета верхніх кінцівок.

Тема 6. Виконання рисунку суглобів. Рух і пластика скелета нижніх кінцівок.

Тема 7. Загальне поняття про скелет. Виконання рисунку скелета людини: рух, пластика й побудова.

Тема 8. М'язова система людини. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів шиї з головою.

Тема 9. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів тулуба (спереду, ззаду).

Тема 10. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів верхніх кінцівок.

Тема 11. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова тазового поясу та м'язів нижніх кінцівок.

4. Структура навчальної дисципліни
II. Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом:	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
IV семестр Модуль I Пластична анатомія - наукова основа зображення людини. Пластика, рух і побудова скелета та м'язів людини.									
1.	Історія і значення пластичної анатомії як науки. Розвиток пластичної анатомії від найдавніших часів до сучасності. Найвідоміші канони зображення людини.			2	2		2	6	
2.	Конструктивно-анатомічна будова людини. Замальовки конструктивних схем побудови. Скелетна основа людського тіла.				10		2	10	
3.	М'язова система людини. Вивчення анатомічних особливостей та м'язів людського тіла. Людське тіло як м'язова система.				8		2	8	
	Разом:	54	30	2	20		6	24	2

5. Навчально-методична карта дисципліни «Пластична анатомія»

Разом: 54 год., лекції – 2 год., практичні заняття - 20 год., індивідуальна робота – 6 год., самостійна робота – 24 год., підсумковий модульний контроль - 2 год.

Модулі	Модуль І									
Назва модуля	Пластична анатомія - наукова основа зображення людини. Пластика, рух і побудова скелета та м'язів людини.									
Кількість балів за мод.	186 балів									
Лекції	1									
Теми лекцій	Історія і значення пластичної анатомії як науки. Найвідоміші канони зображення людини. (1 бал)									
Теми практичних занять	Замальовки конструктивно-анатомічної будова людини. Пропорції, канони. (10 балів)	Скелетна основа людського тіла. Будова черепа. Замальовки черепа. (10 балів).	Виконання рисунку хребта, грудної клітки та тазового пояса. (10 балів)	Виконання рисунку скелета верхніх кінцівок. (10 балів)	Виконання рисунку скелета нижніх кінцівок. (10 балів)	Виконання рисунку скелета людини. (10 балів)	М'язова система людини. Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів шиї з головою. (10 балів)	Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів тулуба. (10 балів).	Виконання рисунку: пластика, рух і побудова тазового пояса та м'язів верхніх кінцівок. (10 балів)	Виконання рисунку: пластика, рух і побудова м'язів нижніх кінцівок. (10 балів)
Самостійна робота	Замальовки конструктивної схем побудови людини в положенні контрапост. (5 балів)	Замальовки особливостей анатомічного зображення положень і рухів людського тіла. (5 балів)			Замальовки м'язів носа, вуха, ока (5 балів)		Замальовки кисті та стопи з натури. Конструктивна побудова. (5 балів).			
Підсумковий контроль	25 балів									
ІНДЗ	Реферативне дослідження з навчальної дисципліни (30 балів)									
Вид контролю	Залік									

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Замальовки конструктивно-анатомічної будови людини. Пропорції, канони.	2	10
2.	Скелетна основа людського тіла. Будова черепа. Замальовки черепа.	2	10
3.	Виконання рисунку хребта, грудної клітки та тазового поясу.	2	10
4.	Виконання рисунку скелета верхніх кінцівок.	2	10
5.	Виконання рисунку скелета нижніх кінцівок	2	10
6.	Виконання рисунку скелета людини.	2	10
7.	М'язова система людини. Виконання рисунку побудови м'язів шиї з головою.	2	10
8.	Виконання рисунку побудови м'язів тулуба (спереду, позаду).	2	10
9.	Виконання рисунку побудови м'язів верхніх кінцівок.	2	10
10.	Виконання рисунку побудови м'язів тазового поясу та нижніх кінцівок.	2	10
Разом		20	100

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Замальовки конструктивної схем побудови людини в положенні контрапост.	6	5
2.	Замальовки особливостей анатомічного зображення положень і рухів людського тіла.	5	5
3.	Замальовки окремо будови носа, ока та вуха.	5	5
4.	Замальовки кисті та стопи з натури.	8	5
Разом		24	20

8. Індивідуальні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Порівняння пропорцій та конструктивно-анатомічної будови фігури дорослої людини та дитини.	2
2.	Особливості анатомічного зображення положень і рухів людського тіла. Динаміка руху та точки опори.	2
3.	Зображення людського тіла в творах майстрів.	2
Разом		6

9. Методи навчання

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: виконання індивідуальних навчальних проектів (творчі роботи).

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Методичне забезпечення курсу

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- наочні матеріали (ілюстрації, репродукції робіт світових та вітчизняних майстрів);
- електронні презентації.

11. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: реферативне дослідження у межах навчальної програми курсу, виконане на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання подано відповідно у табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	4 бали
2.	Складання плану реферату.	3 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	3 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	7 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел).	3 бали
Разом		30 балів

**Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни
«Пластична анатомія» для II курсу**

1. Особливості зображення людини в різних видах мистецтва.
2. Предмет вивчення науки «пластична анатомія».
3. Короткий огляд історії розвитку пластичної анатомії від найдавніших часів до сучасності.
4. Канони зображення людини в Стародавньому Єгипті.
5. Значення досягнень пластичної анатомії Стародавньої Греції та Риму для розвитку світового мистецтва.
6. Анатомія тварин та птахів.
7. Розквіт пластичної анатомії в Добу Відродження.
8. Вклад в науку пластичної анатомії Леонардо да Вінчі, Л. Альберті, А. Поллайоло.
9. Місце пластичної анатомії в сучасному світі, її значення для професії художника.
10. Пропорції, об'єми та загальний огляд будови людського тіла.
11. Зображення людського тіла з натури в творах майстрів живопису та графіки.
12. Сучасні пропорційні канони побудови людського тіла, антропологічні типи та їх особливості.
13. Особливості пропорцій та конструктивно-анатомічна будова фігури дорослої людини та дитини.
14. Статичні пози та динаміка руху людини.
15. Особливості пропорцій та конструктивно-анатомічна будова фігури чоловіка та жінки.
16. Вивчення за творами майстрів мистецтва скульптури особливостей зображення людського тіла.
17. Остеологія як наука про кістки.
18. Кісткова система — опорний і руховий апарат в організмі людини.
19. Міологія та загальні знання про м'язи.
20. Характер та розташування основних м'язових мас, їх вплив на пластику руху.
21. Роль екорше для вивчення художниками пластичної анатомії.
22. Вивчення анатомічної будови голови та характерних особливостей обличчя людини.
23. Правила зображення людини в їх історичному розвитку.

24. Значення теоретичних знань пластичної анатомії в жанрах портрет та «ню».
25. Особливості площинного та скульптурного анатомічного зображення положень, рухів та будови людського тіла.

12. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «методика викладання образотворчого мистецтва» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

13. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально – методичної карти, де зазначено види й термін контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4 – бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблиці 10.1 та 10.2

Таблиця 10.1

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	1
2.	Відвідування практичних (семінарських занять)	1
3.	Виконання завдання для самостійної роботи	5
4.	Робота на практичному занятті.	10
5.	Індивідуальна навчально – дослідницька робота (ІНДЗ)	30
6.	Підсумковий модульний контроль	25

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю за II курс (IV семестр)

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій.	1
2.	Відвідування практичних занять.	10
3.	Виконання завдання для самостійної роботи	20
4.	Робота на практичному занятті.	100
5.	Індивідуальна навчально – дослідницька робота (ІНДЗ)	30
6.	Підсумковий модульний контроль	25
	Підсумковий рейтинговий бал	186
	Коефіцієнт	18,6

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій;
2. Навчальні посібники;
3. Робоча навчальна програма;
4. Наочні матеріали

15. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Баммес Г. Пластическая анатомия и визуальное выражение. – М.: Дитон, 2012. – 240 с.: ил.
2. Барчай Е. Анатомия для художников.– М.: Эксмо, 2002. – 540 с.
3. Берн Х. Динамическая анатомия для художников. – М.: Астрель, 2001. (електронна версія).
4. Дюваль М. Анатомия для художников. – М.: «Издательство В. Шевчук», 2001. (електронна версія).
5. Ли Н. Рисунок. Основы учебного академического рисунка. Учебник. – М.: Эксмо, 2005. – 480 с.: ил.
6. Мірчук З. П., Мірчук М. В. Анатомія людини. Навчальний посібник. – Дрогобич: Вимір, 2007. (електронна версія).

Додаткова:

7. Рабинович М.Ц. Пластическая анатомия человека, четвероногих животных и птиц. – М.: Высшая школа, 1978. - 248 с.
8. Ватагин В.А. Воспоминания. Записки анималиста. - М.: Советский художник, 1980. – 112 с.
9. Гицеску Г. Пластическая анатомия. Строение тела. – Бухарест: Меридиане, 1963. – 156 с.
10. Гицеску Г. Пластическая анатомия. Формы тела в покое и в движении. – Бухарест: Меридиане, 1963. – 240 с.
11. Гицеску Г. Пластическая анатомия. Пластическая морфология. Экспрессивность. – Бухарест: Меридиане, 1966. – 198 с.
12. Чиварди Д. Художественный образ в анатомическом рисовании. – М.: ЭКСМО, 2002. (електронна версія).

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека імені І.В. Вернадського;

Робоча програма навчальної дисципліни

«Пластична анатомія»

Укладач: Попович Катерина Миколаївна, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва та дизайну Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

«Пластична анатомія». Програма навчальної дисципліни / Укладач: Попович К.М. – К.: Університетський коледж Київського університету імені Бориса Грінченка, 2014.